

У спеціалізовану вчену раду Д 35.052.19
у Національному університеті
«Львівська політехніка»

(79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12)

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Курка Миколи Нестеровича на дисертацію Легенького Миколи Івановича «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері освіти», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

На основі ознайомлення з дисертацією та працями, опублікованими за темою відповідно до Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, окреслені ступінь актуальності обраної теми, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, визначених у дисертації, їх новизна та достовірність, повнота викладу в опублікованих працях, а також зроблено висновок про відповідність встановленим вимогам дисертаційної роботи Легенького М.І.

Ступінь актуальності обраної теми.

Ні в кого не викликає сумнівів суспільне значення освіти як могутнього чинника розвитку духовної культури українського народу, відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, зміцнення й утвердження авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави – повноправного члена європейської та світової спільноти. Належне організаційне забезпечення функціонування системи освіти дозволить зберегти, відтворити та розвинути національний та суспільний інтелектуальний потенціал, поліпшити ефективність та прискорити темпи подальшого суспільного та державного розвитку. Досягнення ж подібної мети можливе за умови формування та реалізації науково обґрунтованої, нормативно-врегульованої та організаційно забезпеченої державної освітньої політики.

Не зважаючи на те, що низка наукових аспектів формування та реалізації державної політики у сфері освіти були предметом дослідження багатьох вчених як у галузі юриспруденції, так і інших наук, необхідність адміністративно-правового аналізу освітньої політики держави в контексті трансформаційних перетворень у суспільстві залишається винятково важливою аналітично-науковою проблемою.

Отже, не викликає жодних сумнівів, що дисертаційне дослідження Легенького Миколи Івановича на тему: «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері освіти» є актуальним і своєчасним.

Про актуальність дослідження свідчить також його відповідність Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896, Національної доктрини розвитку освіти, затвердженої Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 та Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційне дослідження Легенького М.І. будується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Здобувач використав численні наукові праці фахівців з філософії освіти, загальної теорії держави та права, теорії управління та адміністративного, конституційного, інформаційного права, інших галузевих правових наук, а також педагогіки, психології, соціології та низки інших галузей знань. Високий ступінь наукової обґрунтованості і достовірності результатів дослідження забезпечено, крім цього, використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів пізнання – діалектичного, порівняльно-правового, формально-юридичного, структурно-

логічного, логіко-семантичного, системно-структурного, герменевтичного, прогностичного, наукової абстракції, аналізу та синтезу, класифікації та групування, тощо.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Зміст дисертації загалом характеризується достатньо високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної освітньої політики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед у тому, що представлене дослідження є одним із небагатьох у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням теоретичних і практичних проблем адміністративно-правового регулювання формування та реалізації державної політики в галузі освіти, що спрямоване на удосконалення чинного освітнього законодавства з урахуванням сучасних реалій розвитку освіти в Україні.

На особливу увагу заслуговують такі положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

– запропонована концепція виокремлення суто освітніх правовідносин як самостійної внутрішньоорганізаційної категорії правовідносин, які характеризуються власним, достатньо специфічним об'єктом правового регулювання, мають низку унікальних особливостей, характеризуються винятковою суспільною та державною значущістю. Внесено обґрунтовану пропозицію щодо розмежування освітніх правовідносин та правовідносин у сфері освіти і в науково-методологічному, і в нормативно-практичному аспектах;

– узагальнено систему діючої адміністративну процедуру виборів

керівників закладів вищої освіти та обґрунтовано прогресивність і демократичність встановленої системи виборів і адміністративно-правове забезпечення їх процедурних аспектів, що загалом відповідає прагненню України до входження в Європейський простір вищої освіти, та запропоновані конкретні заходи щодо її удосконалення шляхом подальшого реформування законодавства України про вищу освіту;

– проаналізовані адміністративні процедури у сфері освіти які знаходять своє застосування у якості чинника забезпечення якості освіти та аргументована актуальність належного адміністративно-правового регулювання зазначеної проблеми загалом та діяльності Національного агентства забезпечення якості вищої освіти зокрема;

– відпрацьовані категоріально-змістові та методологічні підходи до дослідження адміністративно-правових засад формування і реалізації державної політики у сфері освіти та розширено існуючий понятійний апарат через розроблення та внесення відповідних авторських дефініцій. Зокрема, запропоновано розглядати адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері освіти як встановлену нормами адміністративного законодавства сукупність основних методологічних характеристик і принципів регулювання стратегічно обумовленої системи дій органів публічної адміністрації, спрямованої на організацію функціонування і розвитку вітчизняної освітньої галузі;

– розроблені аргументовані пропозиції щодо доцільності кодифікації освітнього законодавства як актуальної і перспективної форми законотворчості в галузі освіти, що характеризується комплексним та системним характером та внесений проект структури відповідного нормативно-правового акту;

– виокремлені пріоритетні напрями реформування освітньої моделі та розкриті шляхів їх адміністративно-правового забезпечення а також визначені перспективні напрями розгортання нормативно-правового забезпечення публічного управління вітчизняною освітньою сферою, серед яких обґрунтована актуальність і перспективність напрямів громадського самоврядування та

державно-громадського управління в сфері освіти

- доведена актуальність та перспективність нової редакції Закону України «Про освіту», але водночас зазначено низку спірних положень новоприйнятого закону, які потребують доопрацювання та уточнення. Окрім того, проаналізовано процедури імплементації зазначеного Закону, визначено проблеми та окреслено шляхи їх вирішення..

У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення і висновки.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації в опублікованих працях.

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 38 публікаціях, з них одна одноосібна монографія, 24 наукових праць, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації, 11 з яких опубліковано у зарубіжних та вітчизняних виданнях, включених у наукометричні бази даних, а також у 13 праць апробаційного характеру.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у науково-дослідній роботі; правотворчості; навчальному процесі та практичній діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у роботі висновки і пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній роботі в якості підґрунтя для подальших науково-правових досліджень державної освітньої політики, правовідносин у галузі освіти та освітніх правовідносин, нормативно-правового забезпечення освітніх реформ тощо; у нормотворчій діяльності з метою подальшого удосконалення законодавства, норми якого регулюють суспільні відносини в галузі освіти; у правозастосовній діяльності задля підвищення ефективності діяльності суб'єктів реалізації державної освітньої політики та у навчально-методичній роботі – для підготовки навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій та

інших документів методичного характеру з освітнього права, освітньої політики та спецкурсів з нормативно-правового забезпечення освітньої галузі.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження та зауваження до нього.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься певна кількість спірних, недостатньо обґрунтованих та узгоджених положень, які можуть стати підґрунтям для наукової дискусії та слугувати напрямами подальшої розробки цієї проблематики. Зокрема:

1. На стор. 145 дисертації автором проаналізовані статистичні дані щодо кількості студентів вітчизняних закладів вищої освіти і вказано на тенденцію до щорічного зменшення осіб, які здобувають ступінь бакалавра в середньому на 115 тисяч щорічно. Однак зазначена тенденція доволі чітко простежується в розрізі студентів, які здобувають ступінь бакалавра, але не є такою гострою відносно магістратури. Більше того, а в окремі роки навіть зафіксовано зростання кількості здобувачів освіти. Натомість, з приводу такої диспропорції жодних коментарів здобувачем не надано.

2. На стор. 178 дисертації автор піддає критиці як існуючу, так і донедавна чинну процедури обрання керівників факультетів, чи навчально-наукових інститутів закладів вищої освіти, наводячи при цьому достатньо обґрунтовані аргументи, однак не пропонує конкретних шляхів удосконалення зазначеної процедури.

3. На стор 253 – 255 дисертації занадто деталізовано цитуються встановлені Законом «Про освіту», який уже втратив чинність, повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти.

4. Автором використовуються терміни «навчальний заклад» і «заклад освіти» та, відповідно, - «вищий навчальний заклад» і «заклад вищої освіти» як

тотожні. Однак нова редакція Закону України «Про освіту» однозначно закріпила виключно дефініції «заклад освіти» і «заклад вищої освіти».

5. Аналізуючи включення до системи освіти нового рівня, а саме – фахової передвищої освіти (с. 382), дисертант зазначає, що цей достатньо важливий елемент освітньої системи втратив законодавчу підтримку свого статусу, однак не піддає аналізу причини та перебіг зазначеної проблеми.

6. Недостатньої уваги в дисертації приділено проблемам нормативно-правового регулювання закладів освіти недержавної форми власності, передусім, – в частині усунення наявної диспропорції у правах та можливостях таких закладів у порівнянні з державними.

Водночас, зазначені зауваження переважно мають дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Автореферат дисертації ідентичний її основним положенням і повністю відображає зміст та результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог. Результати наукових досліджень, за якими здобувач захистив кандидатську дисертацію, на захист не виносяться.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567.

Викладене дозволяє зробити висновок, що дисертація «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері освіти» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову проблему, яка має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам п. 12 Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Легенький Микола Іванович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора

юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Ректор Міжрегіональної академії
управління персоналом
доктор юридичних наук, професор
заслужений юрист України

М. Н. Курко

«10» січня 2019 року

Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»
Власноручний підпис Курко М. Н.
СТВЕРДЖУЮ
Відділ управління персоналом
«10» січня 2019 р.
Підпис М. Н. Курко